

DĚJINY MĚSTYSE ROSICA

pokud možno

od nejstarších dob až na dobu naši.

osice, již od dávných časů městýs, požívají světovou známost proslulými kamenouhelnými doly; mají nyní starodávný zámeček, dvůr, cukrovar, pivovar, pární mlýn, starožitný kostel, kapli sv. Trojice, novou 6ti třídní školu, obecní hostinec (radnici), obecní dům a více nádherných domů soukromných, celkem 290 domů, 3058 obyvatelů (dle sčítání lidu v roce 1880), kteří až na nepatrné výminky jsou náboženství katolického a národnosti československé.

Městečko toto leží západně od Brna ve vzdálenosti 22 km; jest spojené s Brnem dobrou silnicí a od roku 1855. železnicí.

Mají samostatnou obecní správu řízenou starostou (měšťanostou), obecním představenstvem a zástupitelstvem, kteří se vždy na dobu tří let od všech daň platících obyvatelů volí.

39 Duchovní správa jest vedena farářem a jemu ku pomoci jest kaplan přidělen, kteří obá vyučování náboženství ve škole obstarávají.

Školní záležitosti jsou řízené, ze strany obce, místní školní radou, ze strany školy, nadučitelem.

Zdravotnictví jest zastoupeno dvěma lékaři.

Sídlo své zde mají toho času:

Silniční správa okresu Ivančického.

Okresní finanční komisařství pro berní okres Ivančický a Krumlovský.

C. k. poštovní a telegrafní stanice.

Stanice hnanců (postrková).

Naturální stravovací stanice pro nemajetné pocestné.

Řádové společenstvo živnostenské pro Rosice a okolí.

Občanská záložna s neobmezeným ručením.

Správa kontribučenského fondu bývalého panství rosického.

Dobrovolný hasičský sbor.

Sbor vojenských vysloužilců.
Odbor podporovací pokladny pro dělníky.
Čtenářský spolek.
Rolnicko-řemeslnický spolek „Přemysl“.
Zábavní spolek „Geselligkeits-Verein“
Ústřední ředitelství statku svob. p. Mořice Hirsche z Gereuthu.
Lesnická správa velkostatku rosického.

Obyvatelstvo zdejší sestává s 33 samostatných rolníků, 110 samostatných živnostníků, ostatní jsou úředníci, soukromníci, pak dělníci řemeslničtí, průmyslní a hospodářští.

Obec i velkostatek má každý svůj samostatný vodovod.

40

osice náležejí mezi nejstarší osady země moravské; o osudech místa tohoto v dobách dávných zachováno málo zpráv.

Jméno Rosice možno odvozovati ze slov „rosa“ od bažinatého okolí (srovnej Rosičky, Roseč, Řičany, Řičky). Není pochybností, že byly Rosice částí župy brněnské. Pamětní kniha zámecká z roku 1755. uvádí, že jméno Rosice odvozovati dlužno od doby Čecha a Lecha. Když tito dvě bratři tudy táhli, že zde odpočívali a jmenovali prý místo toto „sedni odpočni.“

Za časů když Němci sem přitáhli, jmenovali dosud český název osady „sedni, odpočni“ po německu „Rast-Sitz“ což pak skráceně „Rossitz“ se jmenovalo; tato poznámka ale jest rozhodně nepravdivá.

Hrad připomíná se již na počátku XI.^{ho} století.

1086

věnováno zdejší zeměpanské mýto králem Vratislavem nově zřízenému klášteru benediktínů v Opatovicích v Čechách.

Ve století XII. zřízená tu již fára, jež podřízená snad děkanátu brněnskému (Weinbrenner: Bisthum Brünn). V témže století i následujícím povolávání osadníci němečtí do země; nemělo-li by snad v dobách těchto se hledati původ nynejšího Pendorfu; (?) prvotně Böhmendorf, i Hustopeč a Miroslav má předměstí tehož jména, v listinách dob pozdějších označují Pendorf jako předměstí Rosic (Wolný).

1264

připomíná se v listinách bývalého kláštera Oslavanského Bohuš z Rosic. 41

1278

ležel tu císař Rudolf po 8 dni táborem po bitvě na Moravském poli. Přijal tu vyslance královských měst moravských, biskupa Brunona a mnoho šlechticů moravských, vzav je na milost.

I Čechové poslali do ležení Rudolfova poslanca, s kterýmiž císař již dříve s Otakarem umluvené zasnoubení svých i Otakarových dětí obnovil (Brandl).

Toho samého roku připomíná se v Rosicích pevný hrad.

1297

Obdrželo město Brno od krále Václava II. povolení ke kutání (k dolování) na šest mil v okolí. První zmínka o horninách zdejších.

1336, 1339, 1341, 1345

objevuje se v listinách kláštera sv. Anny v Brně a rajhradského „Hecht z Rosic“ jako svědek.

1348

připominají se Rosice v latinské knize „Libro Domini od Erharda z Kunštátu.“

Ze založených starých památek jest prý k posouzení, že Rosice založeny byly co tvrz na hlavní cestě mezi Uhrami a Čechy k vypuzení loupežnictví (Zámecká kniha).

1349

vyskytuje se na sněmu zemském „Petr z Rosic“. Tento daroval Ježku z Popovic ve vsi Kominci jednu roli. Mateř jeho Anna, vdova po jmenovaném již Hechtovi, shodla se s ním a ostatními syny v roku

1351

ohledně svého vdovského platu (věčného platu) 250 hřiven, 14 lánů a dvůr v Rosicích.

1353

prodal W. z Mikulčic čtvrtinu tamějších vinic Anně z Rosic za 40 hřiven.

1355

⁴² Zapsal Vyšota z Rosic své paní Budce 25 hřiven na 1 1/2 lán v Rosicích a 1 v Popicích. Ježek z Rosic své paní Alžbětě 48 hřiven na 4 zdejší lány.

1358

držel Petr z Rosic $\frac{1}{3}$ vsi Žerovic.

1359

shodili se bratři Oldřich, Jiřík, Bernhard a Kuník ohledně svých držev; ale roku

1365

zapsal Petr Hecht z Rosic na celé místo, zahrnuje i v to dvůr pod rybníkem, své manželce Anežce 300 kop vdovského platu; r. 1373 zapsal ji opět na svůj díl zdejšího hradu s dvorci Rosice a velký rybník pod hradem, také na vesnici Pendorf s mlýnem 500 kop, co zatím Oldřich z Rosic 1 zdejší dvůr jistému Martinu a paní jeho Markétě prodal a o rok později své bratry Kunika, Jiříka a Vznatu za spolumajitele přijal, ale brzy svůj podíl hradě a vsi Pendorfu bratru Petrovi za dvě cizí vsi odstoupil.

1365

bylo již kolem Rosic několik rybníků.

1366

vyměnil Petr Hecht z Rosic s Voršilou ze Začan ves Ostrov u Byteše za Nebovidy a 3 hřivny činže právo patronátní a 1 dvůr tamtéž, který hned na to proboštu u sv. Petra, Mikuláši, odstoupil.

Toho samého roku dal markrabě Jan Petru z Hechtů z Rosic po úmrtí bratří Radslava a Smile z Heraltic jich statek, jak ho po svém otci zdědili v léno i se $14 \frac{1}{4}$ lánem ve Svojkovicích.

1368

prodala jistá Klára z Bohdalic svůj vdovský plat 50 hřiven na tamější dvůr Petru z Rosic a přenechala mu konečně celou ves.

1371

koupil probošt Mikuláš od Petra z Rosic ves Čulovice za 98 hřiven (okolí 43 Jemnice).

1373

zapsal Richard z Brankovic 5-tý díl patronátu a lesu na Petra Hechta z Rosic, Vojslavu ze Zárušic dva činžovní lány, který je v roku 1376 Petru z Rosic přenechal.

1374

Petr Hecht z Rosic měl v roce 1374 a 1381 polovici vesnice Zbraslavi v držení a zapsal na ni roku 1404 Jitce, choti svého syna Jodoka, 250 hř. věna.

1376–1378

jmenuje se tu farářem jakýsi Bernuš.

1382

uvádí se Petr Žerotínský z Rosic, jehož však možno stotožnovati s dříve jmenovaným Petrem Hechtem, jenž pouze dle vsi Žerotína, již držel, jiné jméno dostal (?)

1384

prodal Oldřich Hecht z Rosic Ondřeji z Bludova svůj podíl na vsi Meierhofu.

1385

vdova po Ingramu z Kralic, Alžběta, darovala svému bratru a Znatovi z Rosic svůj vdovský plat na Jenešov a Lhotice.

1386

koupil Petr Hecht z Rosic od Jana z Meziříčí ves Litostrov. Choť Bočka z Horní Plače (?) (Ober Platsch), Kunka, darovala věno, které jí manželem jejím na vsi Kudlice a Vybčice zapsáno bylo (15 hř. roč. úroku ze 150 hř.) Petru Hechtovi z Rosic.

Téhož roku provdala vdova po Janu z Heraltic, Bolka, ves Bohosice (Bohossitz) Oldřichu Hechtu z Rosic, podíl ten dědila Kateřina, vdova po Oldřichovi, jež ho odstoupila pánu z Dubové (Dubau).

1390

44 Zemřel Petr Hecht z Rosic.

1400

Městská kniha Velké Býteše uvádí nám na paměť urozeného p. Bernharda z Rosic, jemuž před nějakým časem Janovice náležely.

1406

Jaroslav ze Stenberka ponechal polovici Osvětiman Znatovi Hechtu z Rosic, který je brzy Janu ze Zborovic popustil.

1407

jmenuje se Anna z Rosic jako úd oslavanského kláštera. Téhož roku zapsal Vznata z Rosic své choti Jitce z Kunštátu na vsi Semylech (Volný) a $\frac{1}{2}$ Zbraslavi 250 hř.

1409

byly již Rosice městečkem a měly právo trhov. Odbývány 2 výroční trhy (na den sv. Martina, v úterý po sv. Duše (?)).

1407

Markrabí Jošt propůjčil statek Střílky Znatovi Hechtu z Rosic s tou podmínkou, aby co man na pohoří Hříbečím ležící hrad Střílky lennímu pánu svému upřímně držel a proti němu ničeho nepřátelského nepodnikal. Znata přijal za spolumajitele Jošta (Jodoka) Hechta z Rosic. Znatův syn, Hynek Hecht z Rosic a Střílku, držel hrad ten kol r. 1415, kdy ho ovdovělá jeho máť Jitka z Landštejna na své věno (Morgengabe) za společníka přijala.

1412

Vznata z Rosic prodal ves Babice vdově po Soběchovi, Kateřině, za 60 kop grošů. Vznata z Rosic držel městečko Rosice spolu s bratrem Joštem, který na Rosice 1409 sestře Kateřině 100 kop poukázal, ač r. 1416 Petr z Rosic na Rosicích své paní Barboře 20 hř. určil.

1412

Vdova po Oldřichu Hechtu z Rosic, Kateřina, zapsala Soběhrdu ze Střítěže 50 hř. věna.

1416

postoupil Ctibor z Křenovic v Babicích Joštu Hechtovi z Rosic 8 kop roční 45 činže; jeho nástupce v držení Rosic, Hynek z Kukvic zapsal 1451 své choti, Elišce z Vomic, na Babicích 500 hř.

1416

prodal Vilém z Rosic veškeré své jmění v Medlově, vyjímaje právo ochranné nad klášterem, Joštu z Rosic.

1416 (1418?)–1434

Jošt Hecht z Rosic vzal si Ješka z Hradiska na statky své v Medlově a Jinačovicích za spolumajitele.

1420

měl Jošt Hecht z Rosic podíl v Ostrovačicích. Téhož roku prodal Ctibor z Křenovic úrok ze 7. hř. na Babicích Joštu Hechtu z Rosic.

1437

uvádí se v Rosicích pustá tvrz.

1437

Později nejvyšší sudí brněnského zemského soudu, Jošt Hecht z Rosic, zapsal choti své, Markétě z Lichtenburka, na městečko Rosice tvrz Rosice a k Rosicím náležící vsi a dvory 1000 kop grošů; týž odkoupil od Valentina z Majetína jeho nároky na Tečice. Po 10 letech nebylo ho již mezi živými.

1444

držel Rosice Václav Hecht z Rosic. Všichni ti Hechtové byli páni četných statků a vynikali co nejvyšší úředníci zemští.

1453

k zámecké kapli sv. Bartoloměje ustanovila po smrti kaplana Jana šlechtična Majdaléna z Rosic, vikáře u sv. Petra v Brně, Lukáše kaplanem.

1457

Ivančický farář brál z Rosic 1 drylink (18 džbánů) vína co desátek; jak se věc ta vzhledem ku zdejšímu obročí měla, nelze říci.

1457

od krále Ladislava obdrželo město Brno právo k dolování ve zdejší krajině.-

46

1461

byl zámeckým kaplanem Jan, dříve farář v Čekýně; od dob těch nečiní se o zámecké kapli ani zmínky. Kolem 1/2 XV. století patřily Rosice pánu z Kravař, spojenci uhers. krále Matyáše, jemuž proti králi Jiřímu pomáhal přívrženec Jiřího, Chval z Řičan, útočil proto na hrad rosický ale marně, přitom byl zraněn a zajat. Král Jiří zastavil Veverí i Rosice těšinskému vojvodovi (kdy ?).

1464

prodány Rosice vojvodou těšinským Hynkovi z Kukviců (prodán hrad a městečko Rosice s patronátem farním, kaplí a svobodným dvorem, vesnice

Pehemdorf, Dobrovany se svobodným dvorem a mlýnem, Tečice s mlýnem, Litostrov, Zhoř, podíly na Zakřanech a Zbraslavi, Babice celé z Babic u Olbram kostele podíl, pustka Hrbov; 7 drylinku vína z Ivančic a ze Zaječí, čtvrtý džbán z desátku jednoho kopce. K tomu přikoupil Znata z Kukvic z Rosic roku 1490 od Jindřicha z Rosičky, pustou ves Hrbov u Rosic a obdržel dědičně od krále Vladislava vévodou Přemkem u Tečic založený rybník s některými dvorci ve Vomicích).

1468

dobýván hrad zdejší marně vojsky Jiříka z Poděbrad.

1476–1480

Přichází Hyncík z Řečkovic jako majitel Rosic. Moravské noviny

1515

uvádí topograf Schwoy jako majitele Jana z Kukvic, pána na Rosicích. Z téže rodiny odpočívá jeden člen ve zdejším kostele (proti oltáři P. Marie).

1522

prodala Kateřina z Kukviců statek Rosice (hrad se dvorem) městečkem a patronátem nad fárrou a kaplí, dědiny: Pendorf, Tečice, Babice, Zakřany, 47 Popovice s fárrou, Příbram, Újezd, Zhoř, Chroustov, Řičky, Vomicice s patronátem, Litostrov, podíly na Jakubovu a Zbraslavi, vinný desátek v Zaječí, jakož i pusté vsi Bobrovany, Raclavice, Hrbov, Ostrov, Bukovany a Komínec, Bohunce z Pernštýna za 15000 kop grošů míšenských.

1525–1535

patřili Rosice panu Tobiáši z Boskovic, jenž je zanechal manželce své Bohunce z Pernštýna.

1527

žaloval Ondřej, farář rosický, oslavanské jeptišky, poněvadž k Oslavanům náležící Zbejšov desátek odváděti se spečoval.

1528

Do městečka Rosic přistěhovali se dva novokřtění z ciziny, jeden Gabriel Ascherhan ze Schärdingu v Bavořích a druhý Filip Blauermel ze Švábska a utvořili zde obec, která se však dle hlav svých na dvě rozpoltila na Filipany a Gabrielany. Zdejší novokřtěnskou obec zreformoval později později Jakub Hutter z údolí pusterského v Tyrolích. Že novokřtění nauku svou ponejvíce mezi obyvateli německými šířili, dosvědčovalo by, že již tehdy Rosice

obojí národností obývány byly. Hutterovští (stoupenci Huttera) nazývání také společníky (robotníky, komunisty) proto, že nejenom statky, nýbrž i ženy jim společným byly jměním čili, že měli společnost statku i lože. Dodati sluší, že na mnoze velmi chvalnou kázeň mezi sebou zachovávali, proto i mravně zachovalí pánové novokřtěnce na svých statcích ochraňovali (Matěj Procházka). Novokřtěnci udrželi se v Rosicích do roku 1624.

1535

48 nadány Rosice právem odbývati trh týhodní o každou středu po celý rok.

1546

zavedeno císařem Ferdinandem I. nové politické zřízení: že byl jeden primátor volen na celý rok.

1549

ustanovila Bohunka z Perštejna ve své poslední vůli vnuka svého, Viléma z Lipého, svým dědicem s tou podmínkou, že vstoupí v manželský svazek s dcerou Jana z Pernštýna, Kateřinou, kdyby však umřel bezdětek, nastoupí v dědictví Pertold a Čeněk z Lipé.

1550

Pertold z Lipé, hejtman moravský a pán Rosic, prohlásil se rozhodným stoupencem krále Ferdinanda. Z dob jeho zachována listina, v níž snímá s podaných svých rosických na žádost jejich vlastní obtížné „odúmrté“ a kterou se zavazuje všeska obec městečka Rosic a Pendorfu za propůjčenou tu svobodu ony louky mezi rybníkem „stejskalem“ a „kabátem“ jemu pustiti, a každý souseď o sv. Martině jemu jednu hus hladovou na budoucí a věčné časy dávati. Listina jak zní viz ji na obecním kanceláři. V dobách za Bohunky z Pernštýna a Pertolda z Lipé počali se v Rosicích usazovati moravští bratři. 1555 měli svým představeným bratra Jana. Týž nebo jeho nástupcové vypudili katolického faráře; nepřipomíná se od dob těch katolické prebendy.

1551

uložena privilegie Pertolda z Lipé na obecním kanceláři.

1556

49 prodány Rosice Janu staršímu ze Žerotína a na Náměšti. Ve smlouvě uvádí se následující: Rosice hrad i městečko, předměstí Pendorf, obora a 2 panské domy, ves Pendorf a patronátem, dvůr, pivovar a mlýn, Tečice s vinohrady na Bočině (Bučín), Babice, Zakřany, Hochkovany (Lukovany) se dvorem a patronátem, Příbram, Újezd, Zhoř, Litostrov, Chroustov, Řičky, Vo-

mice, jedna usedlost v Jakubově, podíly na Zbraslavi a Popůvkách, poustky Raclavice, Ochoz, Ostrov, Lhotky, Bukovany a Komínek. Jan st. ze Žerotína zapsal na Rosice své manželce, Marii Anně z Boskovic, 7500 kop grošů. O rok později dědil panství námětské.

1557

povoleno od krále Ferdinanda I. Brnu dolování.

1561

Pertold (Berchtold) z Lipé a na Krumlově zrušil v Rosicích břemeno obtížení odmrtné a dovolil, by majetníci domů sami právo měli, komukoli dům svůj dáti neb postoupiti.

Původní listina nachází se v obecním archivu v originalu pod č. NEDOPSÁNO a v opisech v řeči české a německé a zní doslovně:

Ja Jan Nepumuc Haušperský Svobodný Pan z Fanalu, Pan na Rossiczkých Jejj, Ržimskej Czjyszarczko-Kralovskej a aposštolskej Milosti Radda, na Wiedomost davam a znamo čjynim vubecz předevsšemj Tjymto Ljstem, nejvjcze ale Tu, kdebj Toho Potrzeba nastala žie mnie Primas Staršsij, Purkmjstr, Radda a czela Obecz Miesteczka Rossicz, mojij milij a upržímnij Poddani snaznau Prozbaũ prosilij: Bjch jym z Wrchnostejskej Moczij Tj od v Panũ usnulého Berchtolda z Ljppj v Rocze 1561 Pak od Poruczniku v Nebosstiku Panu Janu Starssjym z Žierotina pozũstaliých Erbu v a Sjrotku v Rocze 1585 pak Takij od Nebosstika meho Prahdiada Jiržího Rupertha z Fanale v Rocze 1693 a poslednie Tj od zemrželeho meho otce 50 Gottfrieda Thadauša Haušperskijho, Svobodneho Pana z Fanale v Rocze 1727 propučzene obdarovani a Wrchnostejske Milosti potvrdj, kterjzto od Slova k Slovu Takto zniejij:

My Pertolt z Lippyho a na Krumlovie Neyvyzssy Marssalek Kralowstvi Czeskeho a Jeho Milosti Krale Maksymiliana Komornik y s Erby svymy a budauczymy Potomky Páni Rossiczkymy znamo czynime timto Listem obecznie předevssemy kdož jej uzrži anebo cžtauczij slisseti bude že jsaũ předstaupili před nas Richtarž a Konsseli y vsseczka obecz Mniesteczka nasseho Rossitz a Pendorfu vierny nassy myly, Nas s pilnosti, a pokornie prosycze, abychom Obtížení Odmrtne kterjž od Cžasuv dawnych od Panov Předku v nassyh až dosavad od nich brany byli, z nich zniali, a je v tom a budoũczy Potomky jich obdaržili, a osvobodili, a Listem nassyh toho potvrdili, aby oni Statki sve komužby je z nich kteremu zdalo bud Pržiteli nebo komu kolwiek poručžiti a dati mohli bez Překažky nassy, Erbũ a bũdaũczyh nassyh Potomku v. Kdež my znamenavsse jich snažnũ a pokornũ Prosbũ, dobrotiwie jsaucze k nim jako k lidem nassyh nachilni a před Oczima majicze jich Poslusenstvi a vierné zachovani a Ziadost majicze, aby v czasyh budaũczyh v czasne 51 Živnosti a v Statku skrze takove Obdarovani a Osvobozeni tim lepe a wycze rozmnoženy byli a nam Erbum a budouczym Potomkom nassyh v Potrřebach lepe a dostatecznieji posluhovati a hoditi, a Poplatkũ nassyh odbejvati mohli a jini Lide tim radieji se pod nas tahli. S dobrym Rozmyslem, s nassy zolastni Milosti a Prziznivosti v przedessle jich Prosbie jsme je uslisseli, a z takoveho odmrtného Obtížení a

Vezvůle, v kterejž jsau až dosavad bydleli z nich sniali jsme a snimame a je vsseczky jich Diedicze, a budoucy Potomki obojyho Pohlavi, od takoveho odumrtneho Obtiženi vysvobodili jsme a Moczy Listu tohoto vysvobozujeme, a nanicz pržievadime. Tu sobie ani Erbum a budaŭcym Potomkom nassym nicz nepozustavuje, ani zachovavaje, Na takovy Spusob dole psany, aby oni vsseczkni Obyvatele zvrchu psany Miesteczka nasseho Rossicz, a Pendorfu niniejssy y budoucyy obojyho mužského y ženskeho Pohlavi vseczko sve Zboži bud' malo neb mnoho Roli, Vinohradi y jiny vsselijake Nabitky mohovyty, y nemohovyty mohli a Mocz miely dati a poručiti spolecznie nebo rozdielnie za zdraveho života a neb na smrtedlne Posteli jsucz při dobrem Rozumu a Pamieti bud Pržiteli svemu a neb komu je z nich zdati a liebyti bude pržed Richtaržem a jednym nebo dvěma Konsseli a jednym obecnyym Człoviekem podle Obyczjeje a Ržadu tohož Miesteczka s takovaŭ to vssem Vyminkaŭ, jestližeby který z Obyvatelŭv Rossických a Pendorfských kteremu pržezpolnimu Pržiteli svemu, neb komu jinemu za zdraveho Života neb na smrtedlne Postely na

52 jinu Diedinu poručil a Pan Buh toho Nemocneho, který by Statek poručil Smrti neuchoval by tehdy ten Pržezpolny komužby ten Statek poruczen byl, tim Statkem z Miesteczka Rossicz a Pendorfu nema hnuti, lecžby prve vssem tu v Rossiczých a Pendorfie czožbykomu spravedlivie povinovat byl, od sebe učinil, a Grund hodnym Człoviekem, acž nechtielliby tu sam zustati, osadil. Jestližeby pak na koho Pan Buh dopustiti račil že by z tohoto Svieta nahle zssel, a Statku sveho nezržidil, a Poruczenstvi neúččinil, Tak jak se svrchu pisse, tehdy ten vsseczken Statek připadnaŭti ma na nejblyžšyho Pržitele podle Uznani Miesteczka Rossicz a Pendorfu, a pakliby dotičzny Rossiczssti a Pendorfssti v takove Prži Odmrtny nejaku Obtižnost k Rozeznani mezi Stranamy poznali, Toto sobie znamenitie pozustavujeme, že nemaji ani Rossiczssti, ani Pendorfssti niniejssy y budaŭcyy o Radu a Naŭčzeni jinam se v NEDOPSÁNO utikati nežli k nam jakožto ku Panu svemu diediecznemu a neb budauczym Potomkom nassym Panom a držitelom Miesteczka Rossicz a Pendorfu a jakaŭž my koli v tej Prži Vejpovied učinime, aneb budaucyy Potomcyy nassy majy obie Strany na tom přestati, a podle tej Vejpoviedi se zachovati a ten každý, komuž ten Statek pržisaŭzen ŭživati ma, jakož se z Vrchu pisse a jestližeby se pak k takovemu Statku, kterychžby bez Poruczenstvi odemrželi, žadny z Pržatel ve Dni a v Rocze k tomu Statku se nepržihlasyl a najiti nedal, Tehdy ten Statek vsseczken připadnaŭti

53 ma na Ubecz tohož Miesteczka Rossicz a Pendorfu, a k obecnyym Dobremu obraczen, Vssak kterež jsou Odumrti prve pržed timto Nadanim nassym zassli, ty sobie vymienujem, a czo jsme komukoli dali, toho prži tom zustavujem. Take dotčzeny Rossiczssti, a Pendorfssti niniejssy y budaŭcyy na svych Erbich, zadnych Vieczy ani na Diedinach Kniežim ani k Kostelom /:krom hotovych Peniez:/ poraŭčzeti nemaji, ani moczy budau. A slybujem jim moczy Listu tohoto y jich Potomkom samy za sebe, za Erbi, y za Potomki nasse, že jim v tom nemame pržekažeti žadnu moczy, ani kterym Obyczjejem sahati, než prži tej vssy Svobodie je zachovati, tak jak z Vrchu psano stoji na vieczne Czasi, kdež již psany Rossiczssti, a Pendorfssti za takovaŭ Milost jim učinienaŭ a danaŭ dobrovolnie jsau se nam Erbom a būdaŭcym Potomkom nassym podvolili, ty Laŭky, kterež leži mezy Ribnikem Stejskalem a Ribnikem Kabatem ozavřeni Obory k nassemu diedicznemu Jmieni, Držeŭni a ŭživani, za svobodno pustili, a na nie se vycze oni, ani Budaŭcyy jich na Czasi vieczne nepo-

tahovali a k tomu jakž kdo sedi a neb v potomnych Czasich sedieti budu, každý z nich nam Erbom a budaūczym Potomkom nassym na každý Rok při Svatem Martinie jednu hus hladovie davati nini y na budaūzcy wieczny Czasy. Tomu na Sviedomi a NEDOPSÁNO y jiste Zdrženi toho, czo se timto Listem zavazuje. Pecžeti nassy vlastní s nassym jistym Viedomim a Vuly jsme jej utvrditi rozkazali.

54

Jenž dan na Rossiczych v Nediely den Hromicz Leta Božihho Tisiczeho Pietisteho Ssedesateho Prvniho počítajicz.

L.S.

1580

Stal se držitelem Rosic syn Jana starš. ze Žerotína z prvního manželství, Karel starší ze Žerotína. V době jeho nezletilosti ustanoveni mu poručníky: Znata z Lomnice a na Říčanech, Frydrych z Žerotína a na Židlochovicích, Smil Osovský z Doubravice a na Třebíči, Bartoloměj Vanecký z Jemničky a na Valči. Z dob jich poručníkování zachována listina (1585), již se podanní rosičtí a pendorfští ze šenkovného obtížení a nezvůle osvobozují a propouští (dávány na šenk od pp. majitelů rosických 4 drylinky vína a k spenění) a ustanoven řád, aby rosičtí a pendorfští v rathauze svém (ovšem že ne v nynějším, jenž z dob novějších pochází. Stará radnice stála také na tom místě) rosickém víno obecní i jeden každý z obyvatelů v domě svém šenkovati mohli, začož se obec zavazuje tou povinností, kdyžby pán jejich dědičný nynější neb budoucí bytem svým na Rosicích byl, dvoje víno, jedno bílé a druhé červené, na šenku míti. Za tu milost a právo složeno půl třetího sta kop grošů českých a obec vzala na sebe závazek platiti každého roku stále na časy budoucí i věčné po dvouh kopách grošů českých.

Původní listina nachází se v obecním archívu v originálu pod. č. NEDOPSÁNO a v opisech v řeči české a německé.

55

Na sklonku léta 1607 konán na Rosicích v Moravě sjezd nejznamenitějších náčelníků oposice.

Karel ze Žerotína přikoupil Troubsko a v r. 1628 i s Námeští prodal za 250.000 zl. Albrechtu Václavu Euseb. z Valdštýna, vévodu Frýdlanskému na Frýdlandě, který opět brzo hraběti Janu Baptistu z Verdenberku přenechal.

1620

Vojsko Ferdinandovo a spojenci (Kozáci) hrozně v okolí řádilo, ale na Rosice se neodvážili. (Tiray I. 24) V 16. století bylo zde mnoho akatolíkův, zvláště bratří moravských, z nichžto se zrodil Jiří Laetus, jenž 1640 všeobecné dějiny světa v Leydenu vydal a 27. března 1649 zemřel.

Text vepsaný do okraje stránky mezi roky 1620 a 1645

Dopis z Rosic do Byteše dne 20. prosince 1620.

Lid císařský na větším díle Poláci kteří v Oslavanech rabovali, v Babicích byli, ku Zbraslavi se dali. Jednu ženu kde co od peněz měla, dala všecko. Druhou také trápiti

počali, ale ta nikdež nic neměla. Jednoho chudinského sirotka který jako dítě jest, zranili. Lukáši Kumzovi 350 zl. v zemi a ve zdi schovaných vzali. V Aujezdě též rabovali a synka selského zranili.

Dne 23. prosince 1620

Lid císařský včera k Ivančicím štráfoval, zabili jsme jednoho z nich. V Kynicích byli, musili jim dáti od obec 20 zl. Odtud dále jeli k Olbramovicím, Lodenicím aj. Mnoho znamenitých věcí dostali zoláště v kostelích. Moravec v pondělí vytloukli, tuším nemnoho tam našli, než pravé že v domích na dveřích, oknách, velikou škodu učinili.

1645

11. března. Za Jana Bapt. z Verdenberku obdarovány Rosice (Náměšť a Troubsko), se vším příslušenstvím patřící, svobodnému pánu z Enkevoirtů, (hrabě Verdenberg, aby větší účinnosti nabyt, vydával jenerála císařského Enkevoirta za majitele, an se Švédové snad báli jeho msty), na jeho přímluvu do zvláštní ochrany a protekce vzaty psanou salvou kvardou, pročež na pokoji nechány býti mají. (V. Byteš neušetřena.)

Tato salva kvarda vystavena je jenerálem Torstensonem. Z let panování téhož hraběte udává měšťan Velko-Bytešský Daniel Kloss: r. 1641 v úterý svatodušní vyhořel zámek rosický a dne 19. Aug. V Rosicích 12 domů od střelení ručnice. (Tiray: děj. V. Byteše).

56 Salva kvarda pro Rosice, Náměšť a Troubsko:

Jejího královského Veličenstva a koruny Švédské, též také Jich konfederovaných respekt: rady říšské general a polní maršálek v Německu též generalní guvernér v Pomořanech

Leonard Torstenson
na Redeště, Tosteně a Rassigno

Ve jménu svrchovaného Jejího Veličenstva královského a koruny Švédské od svrchu uvedeného jsou statky a panství na Moravě ležící a Jeho Ex. císařskému podmaršálkovi, svobodnému pánu z Enkenvoirtu patřící, jmenovitě: Náměšť, Rosice a Troubsko se vším příslušenstvím na jeho přímluvu do zvláštní ochrany a protekce vzaty a touto psanou salvou kvardou obdarovány. Proto poroučím tímto všem pod mým velením stojícím vyšším i nižším důstojníkům a velitelům i všeckerým vojákům pěším i jízdým, aby výše uvedené statky a panství jeho Ex. p. podmaršálka, svobodného pána z Enkenvoirtu, totiž Rosice, Troubsko a Náměšť následkem této salvy kvardy na pokoji nechali, v ničem jim nekřivdili a neuráželi (nechť by k tomu kdokoliv svou ochranu propůjčil), aby jich neobtěžovali ani svémocným ubytováním, vybíráním kontribuce, paličného a výkupného, ani braním koní, velkého a malého dobytka, obilí neb čeho jiného aby vůbec žádných izolencí a násilnictví se nedopouštěli a přítomnou salvu kvardu, neboli bezpečný list, neobcházeli, nýbrž všude a kdekoliv plnili buď ji, neb vidimovanou kopii a to chtějí-li se vyhnouti těžkému zodpovídání a nepřiležitosti případně

po vyšetření zločinu po tom následujícím trestu na těle i hrdle, načež vše 57 ohled a pozor míti mají. Tím ví každý jak se chovati a před nepříjemnostmi a škodou chrániti. Dáno v hlavním stanu v Mor. Budějovicích 11. března 1645.

Leonard Torstenson

Hrabata z Vendenbergu byli Ferdinand, Alexander a Jan.

1667

žalovaly Rosice společně s jinými obcemi císaři na vyděračního nájemníka Šárera, jenž měl Náměšť a V. Byteš v nájmu. Následkem toho uveden Alexander z Verdenbergu na statek. Rosice a Troubsko odtrhli úřadové od Náměště a přiřkli dcerám zemského hraběte, čímž ukončen tehdejší 6ti letý soud.

Text vepsaný do okraje stránky za rok 1667

V obecním účtě z roku 1665 nachází se položka, že bylo přijato od B. Mil. P. Schaurera za 35 lotů stříbra, lot za 36 kr. 21 rýnských.

1684

Jan poslední z Verdenberga prodal Rosice i Troubsko za 70.000 zl. do rytířského stavu povýšenému Jiřímu Hausperkému z Fanálu.

Text vepsaný do okraje stránky mezi roky 1684 a 1692

Roku 1686

Patřili k rosické škole:

<i>Babice a platili ročně</i>	1.48
<i>Zakřany a platili ročně</i>	2.24
<i>Lukovany a platili ročně</i>	2.48
<i>Popovice a platili ročně</i>	1.00
<i>Příbram a platili ročně</i>	2.30
<i>Aujezd a platili ročně</i>	1.24
<i>Vomice a platili ročně</i>	2.42
<i>Tečice a platili ročně</i>	3.40
<i>Rosice a platili ročně</i>	4.36
<i>celé vydání</i>	22.52

1692

uděleno právo odbývati výroční trhy ve středu po sv. Jiří a v pondělí po sv. Havle.

1693

dal Jiří Hausperský privilegií úlevu robot a podanství proti placení činží, z lánu 12 – z $1/2$ lánu 9 – z $1/4$ lánu 6 rýnských ročně v čtvrtletních lhůtách, v pádu neplacení má se radnici nálev vína odejmouti. Původní listina nachází se v obecním archívu v originálu pod č. NEDOPSÁNO a v opisech v řeči české a německé.

1697

dal Jiří Ruprecht Hausperský kapli sv. Trojice postaviti jak nyní jest.

1700

58 Byl tu syn jeho Felician Julius, který 1705 do svobodného stavu povýšen byl.

1706

připomíná se rector školní Severin Weiser, jenž z Velké Byteše sem přišel a brzy se zas tam vrátil.

1726

patřily Rosice Bohumíru Tadeáši svobodnému pánu Hausperskému z Fánále.

Text vepsaný do okraje stránky

Roku 1726 byl koupen obecní dům od panství za 100 zl. Kupní smlouva jest na obecní kanceláři pod. č. NEDOPSÁNO uložena

1734

nechala postavit paní Anna Karolina Hausperská kapli sv. Jana u cesty k Brnu, kde nyní dům č. 29 se nachází, ke cti a chvále sv. Jana Nepomuckého, by ji pan Bůh na přímluvu tohoto zazračného svatého syna udělil.

1736

se ji syn narodil a Jan Nepomuk pokřtěn byl.

Zemřel Tadeáš Hausperský, syn jeho Jan byl pak ve Vídni v Tereziánském ústavu pro rytíře vychován a po dobu jeho nezletilosti vládlo se statkem poručenství.

1742

připomíná se obora ohražená s hojností zvěře a ten samý rok Sasi a Prusové zde ležící,– zvěř téměř všechnu vystříleli.

1752

Začato poštovní spojení mezi Brnem a Čechami skrze Rosice, Náměšť a Třebíč.

1755

Založena zámecká pamětní kniha gruntovní, která se jmenuje Urbář aneb Domovní a Gruntovní Popsání při městečku Rosicích a Pendorfu a která uvádí: „Rosice, městýs od nepamětné doby, byly dříve rozličnými svobodami obdařeny. Jsou prý mnohé základní zdi k vidění, jakož i že celé náměstí dlážděno bylo; tato dlažba však prý blátem a zemi zanešena jest (nyní není nic podobného pozorovati). Dle privilegie Žerotinské jest prý dokázáno, že u Rosic vinice byly, a že každý občan víno vlastní naléval, v tečic-kým revíru (na Bučíně) v „kozím rynku“ jest prý posud grefty a hromady kamení snešených s vinic pozorovati. Má se za to, že zámek Žerotínskou ro-⁵⁹ dinou postaven byl, jelikož mnoho Žerotínských znaků stavba na sobě má.

Toho času byly ještě rybníky: Obora, Rosocháč, Nohavice, Plachta, Tečický krom ostatních všech menších.

Obyvatelé Rosic a celého panství byli nevolníci a poddaní majitele statku (vrchnosti); změny v obecní radě a obecních představených spočívaly pouze na choutkách vrchnosti; veškeré soudní, úmrtní a sporné záležitosti urovnávala vrchnost, neb na její nařízení úředníci vrchnostenští.

Hrdelní právo bylo od nepamětných dob v Rosicích vykonávané jak dosud pole „Šibenice“ zvané dokazuje a v roce 1755 bylo ještě znáti kde šibenice stávala.

Zavedením na Moravě apelačných soudů před málo lety bylo i hrdelní právo v Rosicích zrušeno. Právo kostelní a presenční přináležejí výhradně zdejší vrchnosti. Fární kostel zdejší, sv. Martinu zasvěcený, jest klenutý a křidlicí krytý (tak jak nyní jest) třemi zvony opatřený.

K tomuto patří tři filiální kostely a sice:

v Popovicích sv. Janu zasvěcený

v Lukovanech sv. Václavu zasvěcený

ve Vomicích sv. Jakubu zasvěcen, u kostela připomíná se poustevna.

Při fárním kostele jest stále jeden kaplan vydržován a poněvadž jsou osady odlehlé vydrží si farář ještě kooperatora.⁶⁰

Bažarna na plachtě jest tento čas zanedbána. Držitelů gruntů bylo toho času v Rosicích 38, chalup 20;

v Pendorfě 21, chalup 14.

a školou.

Devět křížů u Domášova se připomíná; posvícení bylo v neděli po sv. Martinu odbývané; Polnosti Křiby nazývající se Křivy (Krzywy) tolik zámecká kniha.

Dle urbáře má obec Rosice-Pendorf následující majetek v držení:

Radnice

Naproti panské hospodě, kdež nyní pošta se nalézá, tak jmenovaný Rathaus s trojím podloubím, na kterémž se jedna světnice s Mázhausem vynachází; ve dvoře šatlava s jednou světničkou pro právního posla, poněvadž v předešlých časech právo hrdelní městečku Rosickém patřilo.

Obecní hlásny

Jedna chaloupka se světnicí a kuchyní, hned podle Rathauzu stojící, s malou zahrádkou, v kteréž obecní hlásný obydlí mívá.

Obecní dům vedle Josefa Suchého a Antonína Zuzana popsán jest pod fol. 3. Pastoušky jest ono obydlí, kdež pastýř obecní bydlí; jest popsán pod fol. 118.

Obecní les

61 Podle cesty, která od rosické spravedlnosti k Vomicím vede, mezi kostelním lesem a vomickými hranicemi leží, jak na straních znamenáné leze poukazují.

Pastviska

- Křivy: za Rosickou spravedlností ležící místo, kteréž větším dílem borovým slabým dřívím zarostlé jest, a od rol jmenovaných „Rebušinu“ až k Tečickým křivám se táhne a větším dílem co pastvisko se užívá.
- Pod Křivama: Obecní pastvisko pod Rebušinem od Tečických hranic podle potoka vzhůru k ostrovačickým hranicím dolinou se táhnoucí.
- U Bažantnice: Obecní pastvisko mezi panskou bažantnicí a podanými grunty, padělky jmenovanými, jeden kus.
- Pod Hradiskem: Pastvisko vedle potoka, který od Lhotského mlýna teče, kdež vrchnostenský dobytek také společně se pásívá.
- U svaté Trojice: Vrchnostenský grunt, kdežto ale obec z vůle vrchnostenské pastvu pro svůj dobytek užívá, všelikým stromovím zarostlý, dílem ale vedle cesty ku kapli sv. Trojice s lipami schválně vysazený, kdežto také obydlí pro poustevníka ze zahradou se nachází. Nad cihelnou vedle obory zarostlé pastvisko jeden kus.

Role

62

- Malé kamínky: jeden kus roli mezi perštakami a velkými kamínky ležící vynáší
Za oborou: při klášterských a babických hranicích jeden kus roli vynášejí.
Pod kozím hřbetem: když se do žlebu jde mezi nádavky a žlebskýma loukama.

Obecní louky

- Nad Rosocháčem když se do žlebu jde na levé straně ležící, jeden kus louky vynáší.

(tolik urbař z roku 1755)

1760

objeveno uhlí kamené u Padochova blíž Oslavan.

1769

byl Frant. Riedl správce v Oslavanech pro zásluhy objevení kamenného uhlí od císařovny Marie Terezie zlatou medaí vyznamenán.

Ten samý rok byl šichtmistr František Schöfl od císařovny sem vyslán, by lid poučil, jak uhlí hledati a je užítí mají.

1783

zařizena ledkárna u Oslavan.

1783

stavěna silnice mezi Jihlavou a Brnem.

V téže době zřízena v Rosicích poštovní stanice, jež roku 1788 do Ostrovačic přeložena byla.

1788

Počala jakási vídeňská společnost dolovati blíž hospody „Zástavky“ u Rosic na uhlí; pálen současně též ledek a prodávána byla staromoravská míra uhlí za 27 kr. vídeňských.

1791

Zemřel poslední člen rodu Hausperských, Jan Nepomuk, a poručil statek choti své, rozené hraběnce z Ugarte-u; za něho odtrženo bylo Troubsko od Rosic.

1793

měli Rosice 86 domů, 122 rodin, 542 duší; pozemků: 700 jochů úrodných 63 rol, 300 jochů lůk, 6 – 700 jochů lesů.

Panství obnášelo kolem 47 ⁴³/₆₄ lánů, dohromady celé panství mělo 441 domů a 2885 duší.

1794

obdrželi Rosice právo odbývání dalších dvou výročních trhů ve středu po novém roce a ve středu po sv. Anně.

1801

počal dolovati u Řičan správce z Krumlova, Benedikt Küttner.

1804

použil první zdejšího uhlí ku pálení cihel v cihelni mezi Brnem a Královým polem Dr. Feistmantel z Brna.

1805

byli zde ponejprv Francouzové.

1807

byla zdejší stará škola rozšířena; ze staré učírny, rozšířen byt pro učitele a učírna (jedna třída) přistavěna byla do břehu proti kopci (nyní dům č. 6).

1808

bylo zapsání domů a lidu v celé farnosti rosické; výsledek byl:

	domů	katolíků		protestantů		židů		mužs.	žens.
		dospěl.	nedosp.	dospěl	nedosp.	dospěl.	nedosp.		
V Rosicích a Požeh. Božím	97	533	152	9	5	-	-	253	280
v Pendorfě	42	179	43	-	-	7	6	89	90
v Tečicích	35	175	56	-	-	-	-	88	87
v Babicích	24	132	47	-	-	-	-	65	67
ve Vomicích	38	137	82	3	3	-	-	54	73
Součet	236		1536		20		13	549	597

1817

bylo dle návodu Prechtla, ředitele polytechnického ústavu ve Vídni, po- nejprv užito zdejšího uhlí ku vyrábění plynu od Andréa, správce starohra- běte Salma, ku osvětlování jeho domu v Brně.

1817

zemřel zdejší farář, Ignac Mucha, a po něm nastoupil Jakub Čermák.

1826

vystavěna byla silnice od Zástavky přes Rosice na Ostrovačické hranice robotou. Ostrovačice provedli tuto dále až ku silnici císařské pod Kejvalkou.-

64

Od tohoto času až asi do roku třicátých zařízeny byly u průmyslu pární stroje, které zvláště v Brně mnoho kamenného uhlí spotřebovaly, s kteroužto potřebou zdejší dolování se na velkopřumysl povzneslo.

1837

zemřel zdejší farář, Jakub Čermák, a po něm nastoupil František Černý.

1844

zemřel hrabě z Ugartu a panství přešlo prodejem na Jiřího, barona ze Sinů.

1845

Na „Jména Ježíš“ následkem tání sněhu protrhla se hráz rybníka pod zámekem a Pendorf ledem a vodou zaplaven byl.

1845

zemřel zdejší farář, František Černý, a po něm nastoupil Antonín Kotzent.

1847

byl postaven cukrovar zdejší, majitelem velkostatku, baronem Janem ze Sinu.

1847

postavena byla nová dvoutřídní škola, jak nákres v knize ukazuje, na místě kde nynější 6ti třídní nová jest. Na den sv. Trojice vyhořela celá ulice Pendorf.

1848 a 1849

bylo vzbouření takřka celé Evropy, zvláště v naší říši v Uhrách, ve Vlaších, ve Vídni a Praze, což mělo za následek zrušení robot a poddanství, vykoupení desátku a byl rolník svobodným občanem a grunt jeho stal se jeho majetkem.

Toho času byly všude zřízeny ozbrojené občanské sbory (garda nazvané), i zde v Rosicích byl takový sbor, který všude jinde opět se rozešel.

Toho roku 2. prosince nastoupil nynější císař pán, František Josef I., vládu, obnovil pořádek a dal národům ústavu a počalo veškeré státní zřízení úplně v nové formě.

1850

První volba zastupitelstva obce byla dne 19. července, a zvoleni byli:

Starosta:

Antonín Rahn;

Radní:

Rittler Julius, Kotžent Antonín,

Výborové:

Krška František, Němec Jan, Kafrda František z Tečic, Eliaš Martin z Tečic,

Rigl Matěj z Tečic, Baron Sina, Šedý Pavel, Novotný Antonín a Goliaš

Antonín; pak šest náhradníků.

Třináctou neděli po sv. Duchu byl uveden obecní představ. a zastupitelstvo v úřad, jemuž se blaho obce a občanstva do rukou klade.

1851

byla radnice, tak jak nyní jest, nákladem 13 000 zl. stř. vystavěná.

1853

od 7. do 17. května odbývány zde missie pro lid.

Na památku této události postaven dřevěný kříž u kostela. Toho samého roku se první starosta, Antonín Rahn, poděkoval, na jeho místo zvolen byl Goliaš Antonín starostou a tak to samé představenstvo až do roku 1861.

1854

Slavil J. V. císař a král, František Josef I., s Alžbětou, dcerou J. K. Vys. vévody bavorského Maxmiliána Josefa, dne 24. dubna sňatek.

Toho samého roku počalo družstvo nově utvořené stavěti železnici ze Zastavky do Brna.

1855

22. prosince přijel první vlak z Brna.

Při této stavbě vypukla mezi dělníky a Rosickými cholera a hlavnička (tyfus), kterýmžto nemocem přes 300 lidí za oběť padlo; mezi nimi též zdejší lékař, p. Jan Juříček, ve svém povolání nákazou morovou zemřel.

1856

zařízen nový hřbitov, kterýž byl na výroční slavnost sv. Martina od Rajhradského prelata, P. Gunthera Kalivody, vysvěcen a účelu svému odevzdán. Kamený kříž na něm od Břeňka z Brna stál 500 zl.

Při vyjednávání o zařízení nového hřbitova, byl starý hřbitov kostelu ponechán k odbývání církevních průvodů.

Téhož roku zemřel Jiří ze Sinu ve Vídni, bratr majitele statku Jana ze Sinu.

1857

byla 25. a 26. dubna krutá zima a chumelenice.

31. května slavil František Holoubek s manželkou Annou zlatou svatbu.

1858

2. ledna nastoupil nynější obecní sekretář, p. Josef Štíkar, svůj úřad.

1858

Přešel velkostatek z Jana na Šimona ze Sinu kupem. 26. ledna zemřel zdejší děkan a farář, Antonín Kotžent, a pochován na novém hřbitově naproti kříži.

22. dubna nastoupil novo ustanovený farář, dp. Vincenc Schnaubelt, na jeho místo.

Téhož roku byla věž na radnici vyše vystavěná a hodinami v ceně 700 zl. opatřena; hodiny darovala pí. Terezie Rahnová.

Toho samého roku stala se změna peněz s konvenční a vídeňské mince na rak. číslo.

Dosud platil 1 zlatý vídeňské mince 60 kr.

1 zlatý konvenční mince 60 kr. stříbra nebo 150 vídeňských krejcarů, od této doby platí 1 zlatý 100 kr. rak. čís. jednomu zlatému konvenční mince rovná se 150 kr. rak. čísla.

Toho času byly velké zmatky v penězích, starší lidé se s nimi nevyznali a kupci nechtěli staré stříbrné dvacetníky přijímati.

1859

byla postavená huť na vyrábění železa z rudy Na Zástavce; majetníkem byla belgická společnost, která pak to rosické hornické společnosti odprodala. Toho samého roku byly zde ubytování zajatí vojní francouzští a vlasští, kteří z Brna do Jihlavy cestovali.

Byl vydán nový živnostenský řád s kterým byla svoboda živností ustanovena, až do té doby nesměl nikdo řemeslo, kterému se neučil provozovati.

Tím zákonem ustanovení toto zrušeno bylo. Staré cechovní zřízení bylo zrušeno, nevážnost v řemeslech jak hmotně tak mravně lid řemeslný spustošilo, takže po 25 letech se na to pomýšleti musilo starý pořádek v nové formě
68 opět zavést.

1860

rozšířen chor ve fárním kostele.

1861

nové varhany za 1050 zl. koupeny.

1861

bylo zastupitelstvo nově zvoleno a sice:

Starosta:
František Rittler.

Jelikož starosta, František Rittler, 29. dubna zemřel, byl na jeho místo p. Jak. Skutezký za starostu zvolen a za rádního na jeho místo p. Alois František Krška.

Radní:
Foral Jakub, Schnaubelt Vincenc, Skutezky Jakub, Goliaš Antonín.
Výbor:

Tichý Jan, Krška Alois František, Hrdlička Martin, Kolář Jakub, Vaňura Martin, Tesař Josef, Záruba Jan, Staněk František, Krška František, Strnad Antronín, Kobierský Vincenc, Katholitzký Ferdinand, Tesař František.

Na náměstí postaven byl nový kamený kříž, na místě starého dřevěného za 350 zl. Peníze byly opatřené dobrovolnou sbírkou, kterou tehdejší kaplan P. Florian Eichler, a Jan Záruba podnikli, dovoz a postavení opatřila obec sama.

1862

Napadlo mnoho sněhu; na jaře následkem náhlého tání byla velká povodeň, která v Ivančicích a Kounicích celé ulice částečně sebrala a poškodila.

1863

69 konána 1000ti letá památka příchodu sv. Cyrilla a Metoděje na Moravu ku kteréžto oslavě veden byl poutní průvod tehdejším kaplanem, P. Florianem Eichlerem, na Velehrad, a jehož se účastnilo přes 300 lidí.

Těž byl do kostela zakoupen obraz sv. patronů moravských od malíře Zeleného z Brna za 200 zl.; peníze byly dobrovolnými příspěvky opatřeny.

Téhož roku přenešen svátek sv. Cyrila a Metoděje z 9ho března na 5ho července.

1864

byla nová volba obecního zastupitelstva; zvoleni byli:

Starosta:

Jakub Skutezký.

Radní:

Jakub Foral, Hrdlička Martin, Vincenc Kobierský a Karel Havlíček.

Výbor:

Rittler Juliús, Schnaubelt Vincenc, Záruba Jan, Tesař Josef, Vaňura Martin, Tesař František, Tichý Jan, Blanka Ondřej, Kolár Jakub, Dr. Katholitzký Ferd., Dr. Franz Karel, Karber Karban Jan a Goliáš Antonín.

1864

byla spravena kostelní věž a bání novo pozlacena; též oratorium bylo za 630 zl. novo postaveno a rozšířeno. Peníze byly dobrovolnými příspěvky opatřeny.

19. března byl tehdejší kaplan P. Florian Eichler, pro zásluhy o obec jmenován čestným občanem, a byl mu dán diplom podepsaný starostou, Jakubem Skutezkým, a radními, Jakubem Forelem a Karlem Havlíčkem. 70

Toho samého roku byla Šlesvík-Holštýnská válka; po celé Moravě byly pro zraněné vojíny sbírky konané. Rosice se tak činně těchto sbírek účastnily, obzvláště starosta p. Jakub Skutezký, začež se jemu od vys. c. k. místodržitelství pochvalného listu dostalo.

1865

Založen zdejší slovanský čtenářský spolek, který až dosud trvá.

2. června strhala se hráz rybníka Obory, následkem průtrže mračen; pendorfské pole a zahrady voda zaplavila a velké škody způsobila. Tento rybník nebyl více upraven, nýbrž vynešen a na pole vzdělán; byl to poslední rybník u Rosic.

1866

Rok tento byl jeden z nejsmutnějších let tohoto věku. Jaro bylo velmi brzo, obilí brzo se počalo vyvinovati tak, že ku konci května žito již kvetlo. Dne 22. – 25. a 26. května nastaly kruté mrazy tak, že žita všude pomrzly; na to nastala prusko-rakouská válka. Nepřítel přišel do naší vlasti jakožto vítěz po osudné bitvě u Králového Hradce v Čechách dne 3. července a přitáhl ve velkém množství dne 12. července do Rosic; odkud sotva hodinu před ním naše (rakouské) odtáhlo, a táhl dále k Vídni.

Dne 19. července strhlo se silné krupobití nad rosickou krajinou; na polích co ještě zůstalo, jako pšenice, ječmeny a ovse atd. otlouklo tak, že ani se nic domu skliditi nemohlo a muselo zaoráno býti. Následkem potlučení i brambory malou úrodu daly. V čas doby válečné byl zdejšími obyvatelům